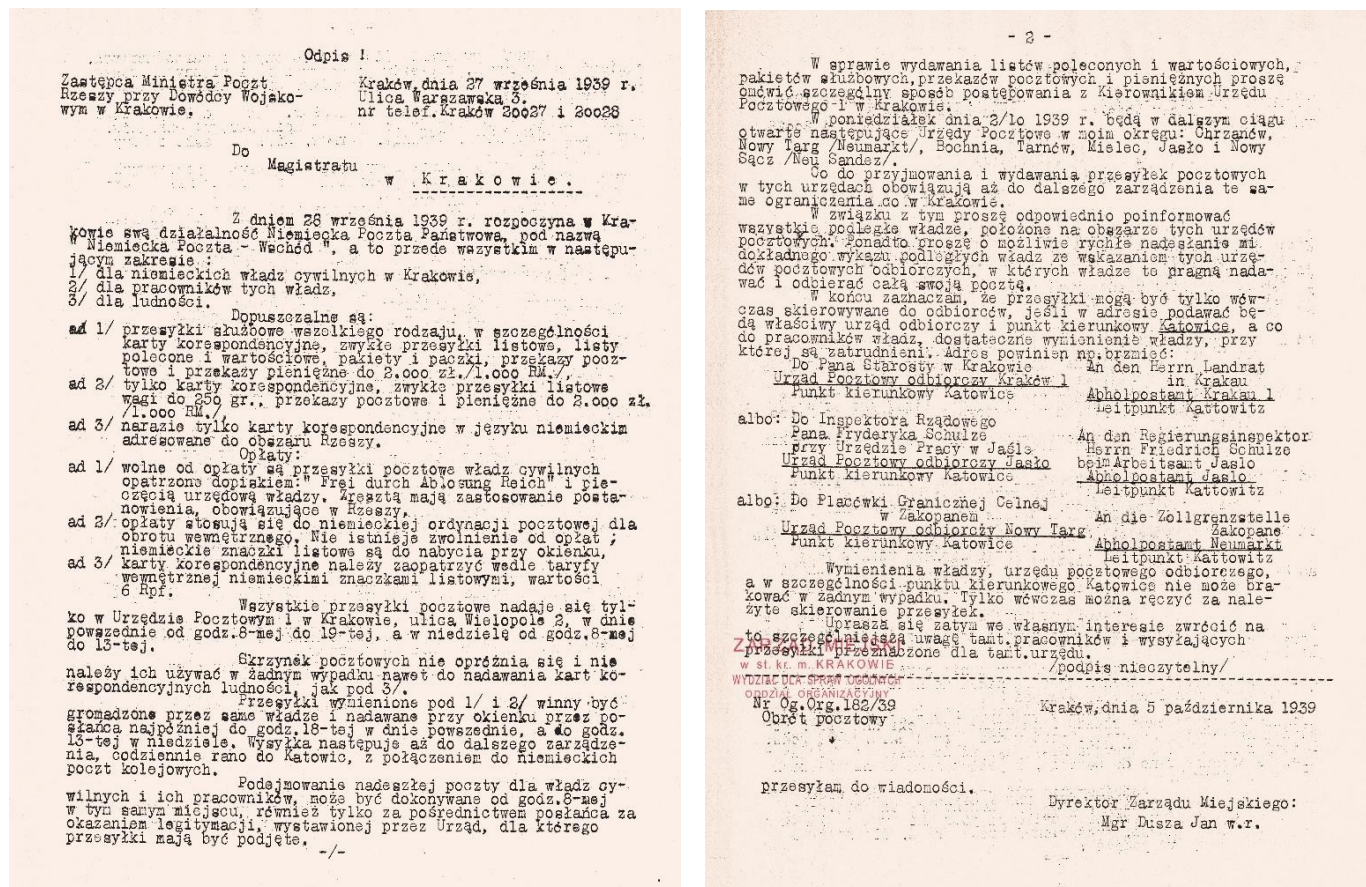

Tadeusz Jarawka, Kurt Peters

Najwcześniejszy dokument dotyczący działalności poczty w Generalnym Gubernatorstwie (GG)

Czytelnikom zainteresowanym historią poczty GG chcemy przedstawić dokument (il. 1), który według naszej oceny jest najstarszym do tej pory znanym poświadczeniem początków organizacji niemieckiej poczty w GG przez okupanta.

il.1. Dwie strony pisma z 27.09.1939 r. przetłumaczonego z niemieckiego na polski.

27.09.1939r. Urząd Miasta Krakowa otrzymał pismo od zastępcy ministra poczt Rzeszy przy dowódcy wojskowym w Krakowie o rozpoczęciu działalności Niemieckiej Poczty Wschód (Deutsche Post Osten, DPO). Ilustracja jest dobrze czytelna, więc nie będziemy cytować treści pisma.

Pismo to zobowiązywało Zarząd Miejski w Krakowie do poinformowania polskich pracowników poczty o tym, co w początkowym okresie działania DPO było w urzędach pocztowych nakazane i dozwolone. Dopiero 2.11.1939 r. opublikowano „Pierwsze oficjalne rozporządzenie wykonawcze o Administracji Poczty i Telegrafów w GG” [1], a 15.11.1939 r. opublikowano rozporządzenie o użytkownikach i opłatach [2].

Bezpośrednio po zakończeniu działań wojennych w połowie września 1939 r. Ministerstwo Poczty Rzeszy oddelegowało komisarzy pocztowych do czterech dowódców wojskowych w Krakowie, Gdańsku, Poznaniu i Łodzi. Mieli oni zabezpieczyć istniejące obiekty i urządzenia pocztowe i telekomunikacyjne oraz podjąć wstępne przygotowania do tymczasowego świadczenia usług pocztowych i telekomunikacyjnych. W tym celu do najważniejszych miast wysłano oddziały Pocztowej Służby Ochrony w grupach liczących około 10 osób [3]. Komisarzem pocztowym przy dowództwie wojskowym w Krakowie był starszy radca pocztowy Siegfried Damrau (Oberpostlat,

OPR) [4].

28.09.1939 r. Richard Lauxmann został mianowany komisarzem generalnym Ministerstwa Poczty Rzeszy przy Naczelnym Dowództwie Wschód w Łodzi. Podlegali mu oficerowie pocztowi i telekomunikacyjni w dowództwach wojskowych, a także cała ochrona poczty. Po utworzeniu GG 26.10.1939 r., Lauxmann został mianowany szefem DPO dekretem z dnia 31.10.1939 r.[1]. Siegfried Damrau był zastępcą Lauxmanna w DPO dokońca września 1940r.[5]. Około 10.11.1939 r. przeniesiono biuro szefa DPO z Łodzi do Krakowa [6].

Na zakończenie tej notatki chcemy dodać, że dyrektor Zarządu Miejskiego w Krakowie odważył się użyć na piśmie przedwojennej pieczęci o treści „ZARZĄD MIEJSKI/ w st. kr. m. KRAKOWIE / WYDZIAŁ DLA SPRAW OGÓLNYCH / ODDZIAŁ ORGANIZACYJNY”. Pełna interpretacja napisu na pieczęci to „w stołecznym królewskim mieście Krakowie”. Użycie pieczęci z tym napisem w okresie istnienia GG było zdecydowanie ryzykowne i mogło wywoływać konflikty z okupacyjnymi władzami niemieckimi. Niemcy celowo starali się zniszczyć lub zminimalizować polską tożsamość narodową, a podkreślanie historycznego i symbolicznego statusu Krakowa jako „stołecznego” oraz „królewskiego” było sprzeczne z ich interesami. Podczas okupacji niemieckiej władze dążyły do pełnej kontroli nad polskim społeczeństwem i próbowały wymazać lub przytłumić wszelkie przejawy polskiej kultury i historii, które mogłyby podsycać poczucie dumy narodowej. Dlatego też wszelkie formy przypominające o polskiej suwerenności, takie jak pieczęcie, dokumenty, czy nawet symboliczne nazwy, były mocno ograniczane lub zabronione. Niemcy zmieniali nazwy wielu polskich instytucji, ulic i miast na niemieckie lub neutralne, a stosowanie takich pieczęci mogło być aktem odwagi, nieposłuszeństwa lub wręcz sabotażu.

-
1. Verordnungsblatt des Generalgouverneurs für die besetzten polnischen Gebiete Nr. 2 vom 2.11.1939, S. 9 ,Erste Durchführungsverordnung zur Verordnung vom 31. Oktober 1939 über die Verwaltung des Post- und Fernmeldewesens im Generalgouvernement (Dziennik rozporządzeń Generalnego Gubernatora dla okupowanych polskich obszarów, Pierwsze rozporządzenie wykonawcze do rozporządzenia z dnia 31 października 1939 r. o Administracji Poczty i Telegrafów w Generalnym Gubernatorstwie), s. 11.
 2. Verordnungsblatt des Generalgouverneurs für die besetzten polnischen Gebiete Nr. 6 vom 20.11.1939, S. 32, Erste Durchführungsverordnung zur Verordnung vom 31. Oktober 1939 über die Verwaltung des Post- und Fernmeldewesens im Generalgouvernement (Dziennik rozporządzeń Generalnego Gubernatora dla okupowanych polskich obszarów, Pierwsze rozporządzenie wykonawcze do rozporządzenia z dnia 31 października 1939 r. o Administracji Poczty i Telegrafów w Generalnym Gubernatorstwie z dnia 15.11.1939), s. 39.
 3. Das 1. Arbeitsjahr im GG, Sonderausgabe der Warschauer Zeitung vom 26.10.1940, Bericht von PR Dr. Karlheinz Schmidt, Abteilungsleiter bei der HV der DPO.
 4. Fernsprechteilnehmer-Verzeichnis des Militärbefehlshabers Krakau vom 09.10.1939, <https://invenio.bundesarchiv.de>, Anl. Kriegstagebuch Band 1, Sign. RH 53-23/14, dostęp 29.10.2024.
 5. Geschäftsverteilungsplan des GG, Hauptabteilung Post, 10.03.1940, s.67.
 6. Kartei der Beamten des höheren Dienstes, RPD Innsbruck, Bd. 20, Sign. R 4701/39805, <https://invenio.bundesarchiv.de>, dostęp 27.10.2024.